

Sygn. akt I ACa 932/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościółek
Sędziowie:	SSA Jerzy Bess (spr.) SSA Barbara Baran
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko (...) Sp. z o.o. w K.

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 29 marca 2016 r. sygn. akt I C 1853/15

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 810 zł (osiemset dziesięć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Jerzy Bess SSA Wojciech Kościółek SSA Barbara Baran

Sygn. akt I ACa 932/16

UZASADNIENIE

Powód A. W. w pozwie z dnia 23 października 2015 r. skierowanym przeciwko (...)Sp. z o.o. w K. wniósł o ustalenie, że powód A. W. nie naruszył dóbr osobistych pozwanej (...)Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością poprzez rozpowszechnianie nieprawdziwych, fałszywych, godzących w dobre imię oraz renomę informacji na jej temat oraz realizowanego przez nią projektu pn. (...), współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach (...) Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, co pozwana zarzuciła powodowi w piśmie z dnia 25 września 2015 r. Wniósł również o zasądzenie od strony pozwanej kosztów procesu.

Na uzasadnienie wskazał, że pozwana spółka dnia 25 września 2015 r. skierowała do powoda pismo stanowiące wezwanie do zaprzestania naruszania dóbr osobistych oraz usunięcia ich skutków. Podał, że strona pozwana zarzuciła mu rozpowszechnianie nieprawdziwych, fałszywych oraz godzących w dobre imię i renomę informacji na jej temat oraz realizowanego przez nią projektu pod nazwą „(...)”, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach (...) Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013. Wskazał również, że strona pozwana zażądała zaniechania naruszeń oraz usunięcia ich skutków przez złożenia stosownego oświadczenia. Powód oświadczył, że nigdy nie rozpowszechniał nieprawdziwych, fałszywych, godzących w dobre imię oraz renomę informacji na temat pozwanej Spółki oraz realizowanej przez nią projektu. Podał również, że pomiędzy stronami istnieje stan niepewności prawnej, wynikający z rozbieżności ocen zachowania się powoda, rzekomego naruszenia dóbr osobistych strony pozwanej, zaś powództwo o ustalenie oparte na art. 189 k.p.c. jest jedynym środkiem prawnym przysługującym mu celem zwalczania niesłusznie stawianego mu zarzutu rzekomego naruszenia dóbr osobistych pozwanej Spółki.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazała na brak interesu prawnego powoda, gdyż w dniu 3 listopada 2015 r. strona pozwana wniosła pozew przed Sądem Okręgowym w Krakowie, sygn. akt I C 1954/15 przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, T. S. i A. W. o usunięcie skutków naruszeń dóbr osobistych strony pozwanej i zapłatę zadośćuczynienia, wobec czego powód nie posiada już interesu prawnego w żądaniu ustalenia w niniejszym postępowaniu, że jego zachowanie nie stanowiło naruszenia dóbr osobistych (...)spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.. Według strony pozwanej wytoczenie powództwa o świadczenie co do zasady wyklucza po stronie powoda istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie naruszonego prawa lub stosunku prawnego, a zatem powód może na innej drodze osiągnąć pełną ochronę swych praw. Niezależnie od powyższego strona pozwana zaprzeczyła twierdzeniom powoda, że nie naruszył dóbr osobistych strony pozwanej, gdyż jego działania miały charakter bezprawny i zmierzały do podważenia renomy i dobrego imienia strony pozwanej.

Sąd Okręgowy w Krakowie zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 marca 2016 r., sygn. akt I C 1853/15

I. oddalił powództwo;

II zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 360 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał m.in. następujące motywy rozstrzygnięcia:

Powództwo podlegało oddaleniu ze względu na brak interesu prawnego powoda w ustaleniu w rozumieniu art.189 k.p.c., że powód A. W. nie naruszył dóbr osobistych pozwanej (...)spółki z o.o. z siedzibą w K..

Przedmiotem postępowania było w istocie ustalenie, czy powód posiada interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c., który to stanowi warunek sine qua non dopuszczalności wytoczenia powództwa o ustalenie stosunku prawnego oraz powództwa o ustalenie prawa, to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne, którego to domagała się pozwem z dnia 22 października 2015 roku strona powodowa.

Zgodnie z art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Uwzględnienie powództwa w oparciu o art. 189 k.p.c. możliwe jest jedynie w przypadku łącznego spełnienia dwóch podstawowych przesłanek, a to istnienia interesu prawnego w żądaniu udzielenia ochrony prawnej przez wydanie wyroku ustalającego oraz istnienia bądź nieistnienia danego stosunku prawnego lub prawa (w zależności od rodzaju żądania udzielenia ochrony prawnej) Nadto, mając na uwadze treść art. 316 § 1 k.p.c., zgodnie z brzmieniem którego, sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, obie wyżej wskazane przesłanki muszą być spełnione w dniu zamknięcia rozprawy. Interes prawny w rozumieniu rozważanego przepisu prawa stanowi obiektywną, tj. rzeczywiście istniejącą, a nie tylko hipotetyczną (czyli w subiektywnym odczuciu strony), potrzebę prawną uzyskania wyroku o odpowiedniej treści. Potrzeba ta zaś występuje wówczas, gdy zaistniała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. W praktyce więc, interes prawny występuje w sytuacji, gdy sam skutek, jaki wywoła

uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, tzn. definitywnie zakończy spór już istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka. Stanowisko to znalazło odzwierciedlenie w orzecznictwie sądowym, w tym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2013 r., sygn. akt III CSK 254/12 w którym SN przedstawia następującą charakterystykę interesu prawnego: Interes prawny rozumieć należy jako obiektywnie występującą potrzebę ochrony sfery prawnej powoda, którego prawa zostały lub mogą zostać zagrożone, bądź też co do istnienia lub treści których występuje stan niepewności. Ocena interesu prawnego wymaga zindywidualizowanych, elastycznych kryteriów, uwzględniających celowościowe podstawy powództwa z art. 189 k.p.c. Jedną z przesłanek badanych przy rozważaniu celowości wykorzystania powództwa o ustalenie jest znaczenie, jakie wyrok ustalający wywarłby na sytuację prawną powoda. O występowaniu interesu prawnego świadczy możliwość stanowczego zakończenia w tej drodze sporu, natomiast przeciwko jego istnieniu - możliwość uzyskania pełniejszej ochrony praw powoda w drodze innego powództwa.

Postępowanie cywilne oparte jest na założeniu, że realizacja praw na drodze sądowej powinna być celowa i możliwie prosta, udzielana bez mnożenia postępowań. Założenie to realizuje wymaganie wykazania interesu prawnego w wypadku żądania ustalenia istnienia (nieistnienia) stosunku prawnego lub prawa i przyjęcie jako zasady, że możliwość uzyskania skuteczniejszej ochrony w drodze innego powództwa podważa interes prawny w żądaniu ustalenia. Powództwo z art. 189 k.p.c. musi być celowe, ma bowiem spełniać realną funkcję prawną. W dalszej kolejności uznać należy, iż interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. nie występuje wtedy, gdy strona zainteresowana może w innej drodze, np. w procesie o świadczenie osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2002 roku, sygn. akt IV CKN 1519/00). Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 lutego 1972 r., sygn. akt I CR 388/71, że w sprawach o świadczenie dłużnik dopóty ma interes prawny w ustaleniu rozmiaru swego obowiązku, dopóki nie został przez wierzyciela pozwany o świadczenie. Gdy już został pozwany, przysługuje mu już tylko obrona w takim procesie. Co więcej również w orzecznictwie sądów powszechnych podkreśla się, że możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie, a zwłaszcza już dochodzenie tych świadczeń powoduje, że powód traci interes prawny w toczeniu odrębnego procesu o ustalenie stosunku prawnego, który jest przedmiotem powództwa o świadczenie, (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 września 2012 r., sygn. akt V ACa 415/12).

Odnosząc powyższe, do przedmiotowego stanu faktycznego podkreślenia wymaga, że w toku postępowania, które toczy się w chwili obecnej przed Sądem Okręgowym w Krakowie, pod sygn. akt I C 1954/15 z powództwa (...)sp. z o.o. przeciwko spółce (...) sp. z o.o., P. W. i T. S. o usunięcie skutków naruszenia dóbr osobistych powoda i o zapłatę zadośćuczynienia, powód T. W. występuje czynnie, w pełni realizując wszelkie przyznane mu przez przepisy prawa uprawnienia procesowe, w tym korzysta z profesjonalnego pełnomocnika, składa pisma procesowe i przez pełnomocnika bądź osobiście występuje przed Sądem. W postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt I C 1954/15 powód może zatem osiągnąć w pełni realizację swoich praw, a powództwo niniejszy zasługuje w konsekwencji na oddalenie ze względu na brak interesu prawnego po stronie powodowej. Z uwagi na oczywisty brak merytorycznej przesłanki niezbędnej do uwzględnienia powództwa wytoczonego przez powoda, badanie, czy rzeczywiście naruszył on dobra osobiste pozwanego nie jest uzasadnione, gdyż okoliczność ta będzie podlegała ocenie Sądu rozpoznającego powództwo pozwanego o usunięcie skutków naruszenia jego dóbr osobistych przez powoda.

Mając zatem na uwadze powyższe okoliczności, Sąd na podstawie przywołanych powyżej przepisów orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Powód apelacją zaskarżył niniejszy wyrok w całości, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to naruszenie art. 189 k.p.c. i art. 316 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż wskutek wniesienia przez (...)spółkę z o.o. powództwa przeciwko Adamowi P. W. o usunięcie skutków naruszenia dóbr osobistych, powód utracił interes prawny w podtrzymywaniu powództwa objętego niniejszym sporem.

W oparciu o powyższe wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Strona pozwana wniosła o:

1. oddalenie apelacji powoda zwanej;
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda jest bezzasadna z przyczyn wskazanych w przytoczonych fragmentach uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Tym samym brak jest podstaw do stwierdzenia zasadności zarzutów naruszenia art. 189 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c.

Niezależnie od tego brak jest podstaw do uwzględnienia pozwu, a tym samym apelacji także z innego powodu.

Mając na uwadze treść żądania pozwu i elementy istotne tego żądania, to trzeba powiedzieć, że w dużej części w istocie dotyczą one faktów, to jest ustalenia istnienia, bądź nieistnienia określonych zdarzeń.

Natomiast powód na pewno nie ma prawa podmiotowego tym w zakresie, jak oceniać to co jest chronione prawem, czy też nie jest chronione prawem - w zakresie domeny pozwanego. Jeżeli sam uważałby, że tego rodzaju akcje, które są przeciwko niemu podejmowane mają charakter naruszenia jego dobrego mienia, to wtedy przysługuje mu roszczenie oświadczeni z art. 23 i 24 k.c.

Tak więc analiza treści żądania pozwu prowadzi do wniosku, że w realiach stanu faktycznego zachodzi nie tylko element braku interesu prawnego ale także o fakt, że treść żądania pozwu dotyczy ustalenia faktów, które jako takie mogą stanowić podstawę roszczeń procesowych powoda powoduje, że roszczenie nie mieści się w dyspozycji art. 189 k.p.c.

Natomiast jeżeli powód czuł by się tym dotknięty, to jemu przysługiwałoby roszczeni o ochronę dóbr osobistych przez określone zachowanie przez zakazanie mówienia, że powód narusza czyje dobre imię, ale nie w taki sposób jak to zostało uczynione w tej sprawie.

Dlatego Sąd Apelacyjny uznając apelację za bezzasadną, orzekł jak w pkt 1. sentencji na mocy art. 385 k.p.c. Brak było bowiem podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku, wobec faktu, że nie zachodzą przesłanki określone w art. 386 § 3 k.p.c., ani też art. 386 § 4 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono jak w pkt 2. sentencji według zasady odpowiedzialności za wynik postępowania określonej w art. 98 § 1 k.p.c., a co do wysokości zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 2 oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z dnia 5 listopada 2015 r.).

SSA Jerzy Bess SSA Wojciech Kościółek SSA Barbara Baran